

Ülevaade valdade ja linnade õiguskuludest ja kohtuasjadest

*Millised olid omavalitsuste juriidilise personali
kulud, kui palju kulutasid omavalitsused
õigusteenuste ostule ning millistes kohtuasjades
omavalitsused perioodil 2006–2010 osalesid?*

Ülevaade valdade ja linnade õiguskuludest ja kohtuasjadest

Millised olid omavalitsuste juriidilise personali kulud, kui palju kulutasid omavalitsused õigusteenuste ostule ning millistes kohtuasjades omavalitsused perioodil 2006–2010 osalesid?

Kokkuvõte ülevaate tulemustest

Mida me uurisime?

Ülevaate koostamisel uuriti Eesti omavalitsuste juriidilise personali suurus, ametikohtade koosseisu ja kulusid. Juriidilise personalina määratles Riigikontroll ametnikke, kelle põhiliseks ülesandeks omavalitsuses on teiste ametnike õigusteenindamine või omavalitsuse esindamine õigusvaidlustes (nt valla- või linnasekretär, jurist). Vaatluse all olid ka omavalitsuste väljaminekud õigusabile ehk raha, mida omavalitsused on maksnud erinevate teenuste eest advokaatidele ja teistele õigusspetsialistidele. Samuti selgitati välja, kui palju ja millist liiki asjades on omavalitsused pidanud kohtuvaidlusi. Kuivõrd tegemist ei ole auditiga, ei ole omavalitsustele käesolevas töös hinnanguid antud, vaid esitatud on üldistav ülevaade.

Ülevaate koostamiseks kogus Riigikontroll andmeid, küsitledes omavalitsusi ja vaadates üle nende veebilehed; analüüsis omavalitsuste finantsandmeid saldoandmike infosüsteemis perioodil 2006–2010 ning sama perioodi kohtuasju kohtulahendite infosüsteemis. Küsitlus seisnes elektroonilise ankeetküsimustiku saatmises omavalitsustele, kellest tagastas selle koos vastustega 190 (s.o 84% kõikidest valdadest ja linnadest).

Miks on see maksumaksjatele oluline?

Omavalitsuse juriidilisest personalist sõltub paljuski, milline on omavalitsuse õigusaktide ja -toimingute kvaliteet ning sellest tulenevad tagajärjed nii omavalitsusele kui ka selle elanikele. Vead omavalitsuse õigusloomes ja õiguse rakendamisel võivad kokkuvõttes tähendada nii maksuraha kulutavale omavalitsusele kui ka teistele lisakulusid, mida saaks vältida.

Riigikontroll on oma varasemates auditites tõdenud, et pädeva personali puudus on teravam probleem väiksemates omavalitsustes. Samuti on selliste omavalitsuste juhid tunnistanud, et üheks oluliseks piduriks avalike teenuste paremal pakkumisel on just nende valla või linna õigusaktide ebarahuldav kvaliteet. Lahendusena on nad näinud perspektiivis seda, et piirkonna omavalitsuste peale on tööle võetud ühine õigusspetsialist, kellele suudetakse maksta väärilist tasu ja kellel on ka oma kvalifikatsioonile piisavalt rakendust. Väiksemates omavalitsustes eraldi ei ole see tihtilugu võimalik.

Ülevaates on muu hulgas uuritud, mille poolest väiksemad omavalitsused oma personali, õiguskulude ja kohtuasjade põhjal suurematest erinevad.

Mida me ülevaate tulemusel leidsime ja järeldasime?

Ülevaate käigus kogutud andmed näitavad mitmel moel vahesid suuremate ja väiksemate omavalitsuste võimalustes tagada oma asutuste juriidiline teenindamine. Puhtalt statistiliste andmete põhjal on näha märke, mis viitavad väiksemate mahajäämusele. See on ühte aegu ka järjekordseks tõestuseks vajadusele tõhustada omavalitsuste koostööd. Kuni Eesti halduskorraldus seisab palju kõneletud reformi ootel, on koostöö põhiline viis, kuidas jõuda selleni, et eri omavalitsustes oleks ametnike suutlikkus lahendada kohaliku elu küsimusi ja esindada omavalitsuse huve ühtlasem. Kuigi Eestis leiab ka näiteid omavalitsuste õiguskoostööst, kui on palgatud ühisametnikke, on selline koostöö olnud siia maani pigem erandlik. Ülevaatega soovib Riigikontroll suunata eelkõige maakondlike omavalitsusliitude juhte näitama üles initsiatiivi, et jõuda oma maakonna omavalitsuste hulgas laiemas aruteluni ühisametnike töölevõtmiseks maakondliku liidu või mõne omavalitsuste ühisasutuse juurde.

Suuremal osal Eesti valdadest ja linnadest piirdub juriidiline personal valla- või linnasekretäriaga. Tema kõrvale ühe või enama juristi palkamist on pidanud vajalikuks ja selle teoks teinud 19% Riigikontrolli küsitletud omavalitsustest. Seejuures on viimane iseloomulik pigem suurematele omavalitsustele. Oluline on teada, et seaduse järgi on valla- ja linnasekretäril lisaks õiguslikele ülesannetele ka teisi kohustusi (nt kantselei töö juhtimine, asjaajamise ja dokumendihalduse korraldamine). Omavalitsusametnike ülekoormatus ja tegevuse killustatus eri valdkondade vahel on probleemid, mis on Riigikontroll juba mitmes varasemas auditis esile tõstnud. Valla- ja linnasekretäri silmas pidades võivad selle tagajärjed avalduda omavalitsuse õigus- ja haldusaktides, mille kvaliteedi puudujääkidele on juhtinud oma sõnavõttudes tähelepanu ka õiguskantsler.

Lisaks suuremale juristide arvule on suuremates omavalitsustes ka ametnikud paremini tasustatud ja seda mitte üksnes tasu absoluutsummade alusel. Kui väiksemas, alla 3000 elanikuga omavalitsuses ületab valla- või linnasekretäri töötasu sama omavalitsuse elanike keskmist tasu ligikaudu 1,3 korda, siis suuremates, üle 20 000 elanikuga omavalitsustes juba 3,2 korda. Võrreldes aga õigusspetsialistide keskmise töötasuga riigis tervikuna, saab ülekaalukas osa valla- ja linnasekretäridest (95%) sellest väiksemat tasu.

Juriidilistele teenustele, sh õigusteenuste ostule on väiksemates, alla 3000 elanikuga omavalitsustes kulunud viimastel aastatel ca 700 eurot aastas, suurima elanike arvuga omavalitsuste suurusrühmas aga keskmiselt ca 31 000 eurot. Sõltumata omavalitsuse suurusest, on selliste kulude osakaal omavalitsuse üldistes juhtimis- ja haldamiskuludes enamasti keskmiselt 3–4%. Kulud varieeruvad aastate kaupa palju ning on selgelt vajaduspõhised. Lepingu õigusteenuste ostuks oli mõne õigusbürooga sõlminud 36% Riigikontrolli küsitletud omavalitsustest. Põhiosa neist on sellised, kus valla- või linnasekretäri kõrval ei ole teist juristi. Sellest ei saa siiski järeldada, et leping mõne õigusbürooga on sobilik asendus omavalitsuse ametniku palkamisele. Leping on sõlmitud eelkõige õigusvaidlustes abi saamiseks, mitte oskusteabe küsimiseks omavalitsuste igapäevaste õigustoimingute korraldamisel. Seda on näha ka suhteliselt väikestest rahasummadest, mis juriidilistele teenustele on omavalitsustes kulunud.

Kohtumenetlusi on omavalitsustel kõige enam seoses tsiviilasjadega, mis moodustavad olenevalt omavalitsuse suurusrühmast 66–80% kohtuasjadest. Enamus neist on hagita menetlused ehk küsimused, mille lahendamine kuulub kohtu pädevusse (nt alaealisele eestkostja määramine). Nendes asjades ei ole omavalitsuse tegevust vaidlustatud ega toimunud tavamõistes kohtuvaidlust. Omavalitsuste ülejäänud kohtuasjad on peamiselt haldusasjad, millest kõige enam on ehituse ja planeerimise ning omandireformi vaidlusi. Küsitletud omavalitsuste andmetel lõpeb enamus kohtuasju omavalitsustele võidukalt (haldusasjadest on võidetud nt 72%). Kaotuse on omavalitsustele toonud eelkõige vead valdkondlike seaduste ebaõigel rakendamisel ning kaalutlusõiguse põhimõtete rikkumine.

Omavalitsuste suurusrühmade võrdluses on kohtuasjade puhul tähelepanuväärne, et haldusasjades tuleb välise esindaja (nt advokaadi) kasutamist sagedamini ette väiksemates omavalitsustes. Nii oli alla 3000 elanikuga omavalitsuste hulgas 40% neid, kellel suurem osa asjadest on menetletud koos välise esindajaga. Suurusrühmas 10 001 kuni 20 000 elanikku olid välise esindajaga asjad ülekaalus vaid 8% omavalitsustel. Riigikontroll saab aru, et esindaja kasutamine võib teatud juhtudel olla kohtus vajalik, kuid kirjeldatud seosest on samuti näha, et väiksemate omavalitsuste võime end kohtus ise esindada jääb suuremate omale selgelt alla. Kuna haldusasjad on seotud omavalitsuse igapäevase põhitegevusega, tähistab see Riigikontrolli arvates ka üldisemalt seda, et väiksemate omavalitsuste juriidilise personali suutlikkus on suurematega võrreldes kehvem. Omavalitsuse ametnikud peaksid suutma omavalitsuse otsuste tagamaid avada, kaalutlusi põhjendada ja oma seisukohti kaitsta. Olgu tegemist siis kohtuga või kellegi teisega. Ülearune ei ole ka lisada, et välise esindaja kasutamine tähendab lisakulu, mida näiteks haldusasjade puhul ei ole omavalitsusel üldjuhul lootust tagasi saada ka juhul, kui kohtuvaidlus on võidetud ning esitatud kohtule taotlus menetluskulude väljamõistmiseks vastaspoolelt. Kohtu levinud seisukoht on siin, et haldusasjades peavad omavalitsusel olema endal pädevad spetsialistid ning menetluskulude väljamõistmine ei ole põhjendatud.

Sisukord

Kulud juriidilisele personalile ja sisseostetud õigusteenustele	5
Juriidiline personal piirdub omavalitsuses enamasti valla- või linnasekretäri	5
Veerand omavalitsustest maksab valla- või linnasekretärile vähem, kui on Eesti keskmine palk	7
Suuremal osal KOVidest kulub juriidiliste teenuste ostule aastas kuni 1500 eurot	9
Omavalitsuste kohtuasjad	10
Suuremal osal omavalitsustest on aastas kuni viis kohtuasja	10
Haldusajades kaastakse väline esindaja sagedamini väiksemates omavalitsustes	13
Vead valdkondlike seadusnormide tõlgendamisel on haldusajade kaotamise levinuim põhjus	14
Ülevaate iseloomustus	17
Lisa. Riigikontrolli kasutatud küsimustiku vorm	20

Kulud juriidilisele personalile ja sisseostetud õigusteenustele

1. Ülevaate koostamise käigus omavalitsustele saadetud ankeetküsimustikuga uuriti muu hulgas, millistel ametikohtadel töötab omavalitsuses juriidiline personal, kui palju raha on kulunud nende ametnike töötasuks ning kui palju väljastpoolt omavalitsust hangitud õigusabile. Lisaks koguti nendes küsimustes ülevaate saamiseks täiendavaid andmeid ka KOVide veebilehtedelt ning saldoandmike infosüsteemist.

Juriidilise personali koosseis

Seaduse nõuded valla- või linnasekretärile:

Valla- ja linnasekretärina saab töötada vähemalt 21-aastane Eesti kodanik, kellel on

- õiguse õppesuunal riiklikult tunnustatud magistr kraad või
- õiguse õppesuunal riiklikult tunnustatud bakalaureusekraad ja kes on töötanud avalikus teenistuses või omavalitsuse asutuses vähemalt kaks aastat või
- kellele on valla- ja linnasekretärade kutsekomisjon enne 01.03.2011. a väljastanud valla- ja linnasekretärade kutseõuetele vastavuse tunnistuse ning vähemalt 2-aastane töökogemus riigi või kohaliku omavalitsuse teenistuses.

Allikas: kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, § 55

NB! Alates 01.03.2011 valla- ja linnasekretärile enam kutsetunnistusi ei väljastata ning edaspidi peaks valla- ja linnasekretäriks sobivad inimesed tulema Eesti kõrgkoolides õiguse õppesuuna lõpetanute hulgast.

Juriidiline personal piirdub omavalitsuses enamasti valla- või linnasekretäriaga

2. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse järgi peab valla- või linnavalitsuse teenistujate koosseisus olema valla- või linnasekretäri ametikoht. Seaduses on ette nähtud ka [nõuded valla- või linnasekretärina töötavale isikule](#) ning loetletud tema ülesanded. Nende kohaselt juhib valla- või linnasekretär valla- või linnakantseleid, kuid korraldab ka dokumentide ettevalmistamist valla- või linnavalitsuse istungitele ning õigusaktide avaldamist ja avalikustamist. Ülesannete hulgas on samuti omavalitsuse esindamine kohtus või selleks teise isiku volitamine. Omavalitsusteenistuses on valla- või linnasekretäri ametikoht ainus, millele seadusandja on kehtestanud kvalifikatsiooninõuded. Tegemist on seega olulise ametnikuga, kellest sõltub muu hulgas omavalitsuse õigusaktide ja -toimingute kvaliteet ning omavalitsuse huvide esindamine õigusvaidlustes.

3. Lisaks valla- või linnasekretärile on osa omavalitsusi võtnud täiendavalt tööle ka juristi, kelle ülesanneteks on omavalitsuse teenistujate nõustamine õigusküsimustes ning sarnaselt valla- või linnasekretäriaga omavalitsuse esindamine õigusvaidlustes. See on omane siiski suhteliselt väikesele hulgale KOVidest (küsitluses osalenute andmetel oli neid **ca 19%**) ning enamasti piirdub juriidiline personal valla- ja linnasekretäriaga. Juhul kui valla- või linnasekretäri kõrval on veel mõni õigusspetsialist tööle võetud, on selleks enamasti jurist valla- või linnakantseleis, kuid ametikoha nimetustena on levinud ka õigusnõunik, jurist-nõunik, juhtivjurist, jurist-väärteomenetleja vms. Suuremates KOVides on selliseid ametikohti üldjuhul mitu, näiteks Pärnu Linnavalitsuse struktuuriüksustest on kolmes võetud tööle jurist ning ühes neist on lisaks ka õigusnõunik. Tallinna linna ametiasutuste peale on aga õigusspetsialisti ametikohti kokku 64.

4. Valla- või linnasekretäri kõrvale õigusspetsialisti palkamise vajadus on omavalitsuse tegevusmahtu arvestades aktuaalsem suuremates KOVides. Kui küsitluses osalenutest oli väiksemates, kuni 3000 elanikuga KOVides tehtud seda 5%-l juhtudest, siis omavalitsustes, kus elab 3001 kuni 10 000 inimest, tuli seda ette juba 30%-l juhtudel (vt tabel 1).

Kas teadsite, et

kui väiksemates omavalitsustes on lisaks valla- või linnasekretärile palgal ka jurist, siis on see enamasti 1990. aastatel välja kujunenud töökorralduse tulemus. Ametikohta vajalikkust põhjendas üks alla 3000 elanikuga vald nii:

„Juristi ametikoht on ametikohana alates 1998-aastast (enne seda oli lepinguline). Meil on välja kujunenud selline töökorraldus ja oleme sellega rahul. Jurist aitab ametnikel koostada vaideid, pretensioone, ka hagisid, aga ka täiesti tavalisi eelnõusid ja seda mitmel põhjusel. Ametnikud on kas ülekoormatud või ebapädevad. Saab ka reguleerida puhkusi ja kui vallasekretär peaks pikemalt puuduma, siis ei teki asendusega probleeme.“

Kas teadsite, et

Siseministeeriumi 2009. ja 2010. aastal kogutud andmete põhjal oli valla- ja linnasekretäride hulgas kutsetunnistuse ja vajaliku õigusharidusega ametnikke 5 ning ilma tunnustatud õigusharidusega, kuid kutsenõuetele vastavuse tunnistuse saanud ametnikke kokku 121. Ülejäänud olid juriidilise haridusega, kellest suurem osa oli omandanud selle Tartu Ülikoolis.

Ülaltoodud andmete kogumise aja seisuga oli valla- ja linnasekretäri kutsetunnistustest valdav osa (75%) väljastatud 1990. aastate lõpus.

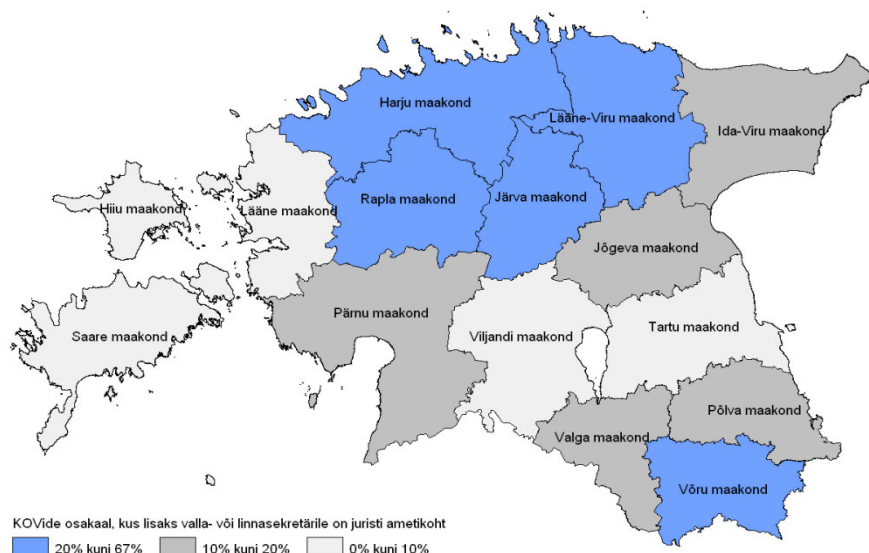
Tabel 1. Elanike arvu alusel suurusühmadesse jaotatud KOVide hulgas nende osakaal, kus lisaks valla- või linnasekretärile on tööl juristid

KOV-i elanike arv	KOVide osakaal, kellel on lisaks valla- või linnasekretärile juristi ametikohad, %
Kuni 3000	5
3001 kuni 10 000	30
10 001 kuni 20 000	92
Üle 20 000	100

Allikas: Riigikontroll omavalitsuste küsitluse, nende veebilehtede ja rahvastikuregistri andmetel

5. Tähelepanu väärib, et juriidilise personali koosseis on mõnevõrra suurem Põhja-Eesti omavalitsustes. Nii on Harjumaa valdadest ja linnadest 2/3 sellised, kus lisaks valla- või linnasekretärile on tööl ka üks või mitu juristi. Enamikus maakondades on niisuguseid omavalitsusi aga oluliselt vähem (vt joonis 1).

Joonis 1. Maakondade kaupa omavalitsuste osakaal, kus lisaks valla- või linnasekretärile on tööle võetud jurist (küsitluses osalenud KOVide andmetel)

Allikas: Riigikontroll omavalitsuste küsitluse ja nende veebilehtede andmetel

6. Kuigi eeskätt suuremad omavalitsused on pidanud vajalikuks ja leidnud võimaluse võtta tööle mitu juristi, ei saa sellest Riigikontrolli arvates järeldada, et väiksemates on juriidilise personali koosseis ja kvalifikatsioon alati vajadustega vastavuses. Riigikontrolli varasemates auditites on just väiksemate omavalitsuste juhid mõõnnud kvalifitseeritud tööjõu nappust ning omavalitsusametnike suurt töökoormust, mis eeldab ametnikult erialast pädevust mitmes valdkonnas. Väikestes omavalitsustes avalike teenuste pakkumist käsitletud auditis tõid omavalitsusjuhid näiteks välja, et kõige enam vajatakse abi kvaliteetsete õigusaktide koostamisel ja õigusvaidluste lahendamisel.¹ Ametnike

¹ 2012. a lõppenud audit „Avalike teenuste pakkumise eeldused väikestes ja keskustes eemal asuvates omavalitsustes“

(<http://www.riigikontroll.ee/DesktopModules/DigiDetail/FileDownloader.aspx?FileId=11362&AuditId=2210>), lk 22.

ülekoormatust on peetud takistuseks ka omavalitsuse vastutusalas oleva järelevalve korraldamisel ja väärtegade menetlemisel², mis nõuavad samuti häid õigusteadmisi. Omavalitsuse õigusametnike ülekoormatus võib tähendada seda, et tuleb lõivu maksta õigusaktide ja -toimingute kvaliteedi pealt. Probleeme omavalitsuste õigustloovate aktide kvaliteedis on täheldanud ka õiguskantsler, kes on oma sõnavõttudes heitnud seda ette just väiksematele omavalitsustele.³

Juriidilise personali töötasud

Veerand omavalitsustest maksab valla- või linnasekretärile vähem, kui on Eesti keskmine palk

7. Juriidilise personaliga seotud kulud on põhiosas tööjõukulud, mille moodustavad enamikus omavalitsustes valla- või linnasekretäri töötasu, talle makstud erinevad lisatasud, hüvitised ning nendelt tasutud ja kinnipeetud maksud. Ülevaate koostamisel koguti andmeid valla- ja linnasekretärile 2010. aastal makstud tasude suuruse kohta. Nendest nähtub, et võrreldes Eesti keskmise kuutasuga maksti valla- või linnasekretärile suuremat tasu ligikaudu 75% küsitluses osalenud KOVides. Ülejäänutes jäi see riigi keskmisele palgale alla. Sama omavalitsuse elanike keskmise töötasuga võrreldes teenisid valla- või linnasekretärid rohkem aga ligikaudu 90% KOVides (vt tabel 2). Vaadates õigusala töötajate tasusid riigis tervikuna, nähtub aga, et valla- ja linnasekretärile makstakse suhteliselt tagasihoidlikult – riigi keskmisele jääb tasu alla 95% KOVides.

Tabel 2. Valla- või linnasekretäri 2010. aasta töötasu võrreldes Eesti keskmise palgaga, sama omavalitsuse elanike keskmise palgaga ja õigustöötajate keskmise palgaga

Valla- või linnasekretäri tasu on suurem kui	KOVide osakaal, %
Eesti keskmine palk ⁴	75
Sama KOVi elanike keskmine töötasu	92
Eesti õigustöötajate keskmine palk ⁵	5

Allikas: Riigikontroll omavalitsuste küsitluse ja nende veebilehtede andmetel

8. Oluline on tähele panna, et suuremates KOVides ületab valla- või linnasekretäri tasu sama omavalitsuse elanike keskmist tasu rohkem kui väiksemates KOVides (vt joonis 2). Ehk suuremates omavalitsustes tuleb piirkonna üldise palgataseme taustal arvestada selle ala spetsialiste palgates suhteliselt suuremate väljaminekutega. Kogutud andmetest selgub samuti see, et vallavanemaga ja linnapeaga võrreldes on valla- ja linnasekretäri teenistus maksumaksjale keskmiselt kolmandiku võrra odavam. Nii on see sõltumata omavalitsuse suurusest.

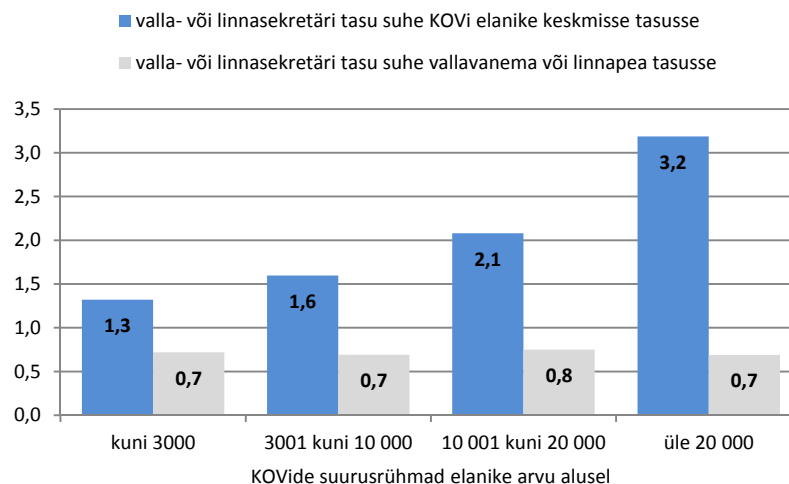
² 2009. a lõppenud audit „Seadusest tulenevate järelevalvefunktsioonide täitmine valdades ja linnades“ (<http://www.riigikontroll.ee/DesktopModules/DigiDetail/FileDownloader.aspx?FileId=10725&AuditId=2077>), lk 7, 17

³ Vt nt <http://oiguskantsler.ee/et/ylevaade%202010>

⁴ Keskmine brutokuupalk 2010. aastal oli 792 eurot (<http://www.stat.ee/andmebaas>, aruanne „Keskmine bruto- ja netokuupalk“)

⁵ Tegevusalal „Juriidilised toimingud ja arvepidamine“ oli 2010. aastal keskmine brutokuutasu 1595 eurot (<http://www.stat.ee/andmebaas>, aruanne „Keskmine bruto- ja netokuupalk põhitegevusala (emtak 2008, 2-kohaline kood) järgi“)

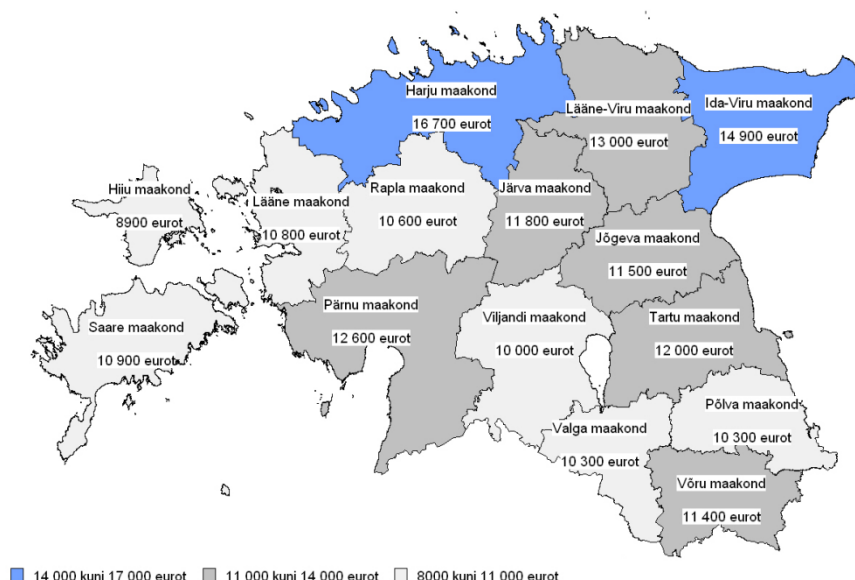
Joonis 2. Valla- või linnasekretäri töötasu suhe sama KOVi elanike keskmise tasusse ja vallavanema-linnaepa tasusse 2010. aastal (keskmise näitajana kordades)

Allikas: Riigikontroll omavalitsuste küsitluse, nende veebilehtede ja rahvastikuregistri andmetel

9. Maakondadest tõusevad suuremate valla- ja linnasekretäride tasudega esile Harjumaa ning Ida-Virumaa omavalitsused (vt ka joonis 3). Küsitluses osalenud KOVide andmete põhjal on samas arvestuses väikseimad tasud Viljandimaal, Valgamaal ja Hiiumaal. Pingerea esimese ja tagumise maakonna omavalitsuste keskmiste tasude erinevus on seejuures pea kahekordne.

Joonis 3. Valla- ja linnasekretäri keskmise aastatasu suurus 2010. aastal maakondade kaupa (küsitluses osalenud 190 KOVi andmetel)

Allikas: Riigikontroll omavalitsuste küsitluse ja nende veebilehtede andmetel

10. Positiivne seos valla- ja linnasekretäri tasu ning omavalitsuse suuruse vahel on ootuspärane. Probleemi võib näha aga tõsiasjas, et igas neljandas omavalitsuses on tasu väiksem kui riigi keskmine ja igas kümnendas väiksem kui keskmisel palgatöötajal samas vallas või linnas. Eelkõige just viimase puhul tekib küsimus, kas sellist tasu makstes on pikemas plaanis võimalik hoida omavalitsuse palgal oma erialal pädevaid inimesi.

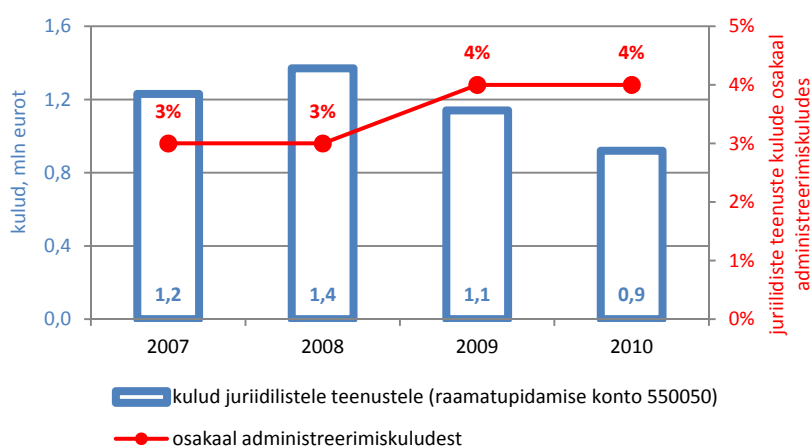
Samas tuleb mõnda, et mitme sellise omavalitsuse puhul kärbiti 2008. aastal alguse saanud majanduskriisi aastatel olulisel määral omavalitsuse teenistujate palkasid tervikuna.

Sisseostetud juriidiliste teenuste kulud

Suuremal osal KOVidest kulub juriidiliste teenuste ostule aastas kuni 1500 eurot

11. Omavalitsuste kulud juriidilistele teenustele ei ole omavalitsuse muude väljaminekutega võrreldes suured. Aastatel 2007–2010 kulus sedalaadi teenustele omavalitsuste peale kokku aastas ca 1 miljon eurot (vt joonis 4). Kulude osakaal omavalitsuste üldistes juhtimis- ja haldamiskuludes⁶ oli 3–4% aastas.

Joonis 4. Omavalitsuste kulud juriidilistele teenustele ja nende osakaal üldistes juhtimis- ja haldamiskuludes (KOVide peale kokku)

Kas teadsite, et

avaliku sektori arvepidamise süsteemis kajastatakse juriidiliste teenustega seotud kulud eraldi kontol nr 550050 „Juriidilised teenused“. Seda kontot kasutatakse, kui on makstud tasusid näiteks juriidiliste konsultatsioonide eest, tasu notarile, advokaadile, kohtule, kohtutäiturile jt, samuti kautsjoneid ja volikirjade kinnitamise tasusid.

Allikas: riigi raamatupidamise üldeskirja kontoplaani kasutusjuhend (<http://www.fin.ee/doc.php?108817>)

Allikas: Riigikontrolli saldoandmike infosüsteemi andmetel

12. Juriidiliste teenustega seotud kulud on väiksemates KOVides jäänud aastas 1000 euro piiresse, suuremates KOVides aga ulatunud 20 000 – 30 000 euronni (vt tabel 3). Nende kulude osa omavalitsuse üldistes juhtimis- ja haldamiskuludes ei erine aga olulisel määral KOVi suurusrühmade kaupa ning on igas suurusrühmas keskmise tasemena enamasti joonisel 4 märgitud osakaalu juures. Samas on Eestis ka omavalitsusi, kus kulud juriidilistele teenustele moodustavad arvukate kohtuvaidluste tõttu üldistest juhtimis- ja haldamiskuludest üle 30%.

Tabel 3. Omavalitsuste keskmised kulud eurodes juriidilistele teenustele KOVide suurusrühmade kaupa

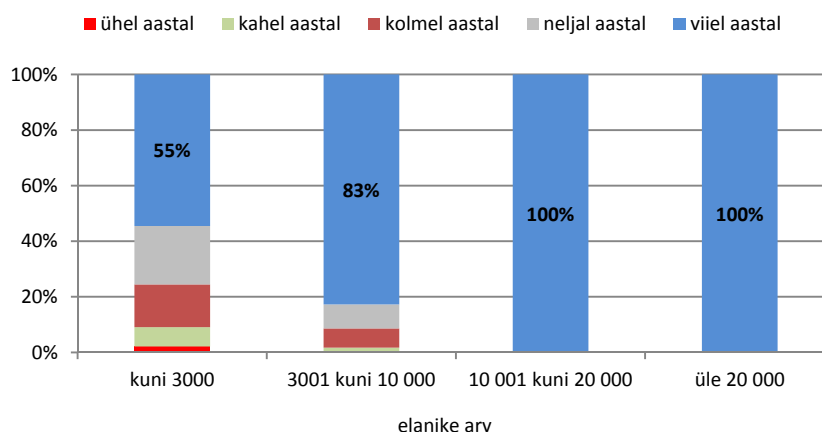
Elanike arv	2006	2007	2008	2009	2010
Kuni 3000	491	609	893	801	750
3001 kuni 10 000	1974	2029	2786	1704	1792
10 001 kuni 20 000	2541	4381	6820	10 044	7094
Üle 20 000	32 852	35 094	37 219	27 431	24 207

Allikas: Riigikontrolli saldoandmike infosüsteemi ja rahvastikuregistri andmetel

⁶ Üldiste juhtimis- ja haldamiskuludena on käsitletud avaliku sektori üksuste arvepidamises kasutatavat kontogruppi 5500 „Administreerimiskulud“, mille hulka kuulub ka konto „Juriidilised teenused“.

13. Suuremate omavalitsuste tegevuses on juriidiliste teenuste sisseostmine tavapärasem kui väiksemates: kõik üle 10 000 elanikuga KOVid oli ülevaates käsiteletud perioodil kulutanud igal aastal nendele teenustele raha. Väiksemate, alla 3000 elanikuga omavalitsusüksuste hulgas oli samasuguseid KOVisid umbes pool (vt joonis 5). Kulud juriidilistele teenustele varieeruvad omavalitsustes samas aastate kaupa üsna palju (iga-aastaste kulude kõrvalekalle perioodi keskmiste kulude suhtes on suur). Kuigi väljaminekud õigusabile on kulude arvepidamise põhimõtete järgi vaid üks osa juriidilistest teenustest (need hõlmavad ka näiteks notaritasusid), viitab see sellele, et vajadus välise õigusabi järele on ajendatud pigem konkreetsetest lahendamist vajavatest olukordadest ning omavalitsused ei ole pidanud vajalikuks hankida väljast järjepidevat õigustuge. Võlaõiguslik leping mõne õigusabibürooga või juristiga oli küsitluses osalenud KOVide andmetel ligikaudu kolmandikul (36%-l). Lepingud on sõlmitud eelkõige omavalitsuste esindamiseks ja nõustamiseks õigusvaidlustes.

Joonis 5. Omavalitsuste osakaal KOVide suurusrühmade kaupa selle järgi, mitmel aastal oli perioodil 2006–2010 tehtud kulud juriidilistele teenustele

Allikas: Riigikontrolli saldoandmike infosüsteemi ja rahvastikuregistri andmetel

Omavalitsuste kohtuasjad

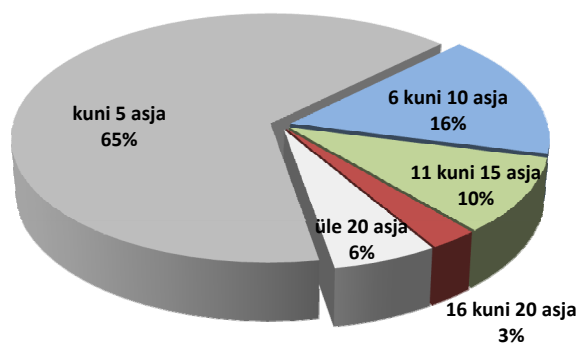
14. Seoses omavalitsuste juriidilise personali tegevusega analüüsis Riigikontroll üksikasjalikumalt omavalitsuste kohtuasju, kuna nendes tehtud lahendid on üheks oluliseks tunnuseks omavalitsuse õigusaktide ja -toimingute kvaliteedi kohta. Õigusvaidluse jõudmine kohtusse põhjustab omavalitsusele sageli ka lisaväljaminekuid, sest oma huvide paremaks esindamiseks otsustatakse võtta kohtumenetluseks väline esindaja. Analüüsil tugineti [kohtulahendite infosüsteemi](http://kola.just.ee/) andmetele asjades, mille üheks osapoolaks oli kohaliku omavalitsuse üksus või selle asutus. Samuti koguti teavet omavalitsuste küsitluse teel.

Kohtulahendite infosüsteem on riigi andmekogu, mille vastutavaks töötlejaks on Justiitsministeerium ning mis sisaldab avalikkusele mõeldud osa (<http://kola.just.ee/>), mille kaudu on võimalik tutvuda jõustunud kohtulahenditega.

Suuremal osal omavalitsustest on aastas kuni viis kohtuasja

15. Kohtulahendite infosüsteemi andmetel oli perioodil 2006–2010 kõige enam selliseid omavalitsusi, kellel oli kohtusse asja aastas keskmiselt kuni viiel korral (vt joonis 6).

Kohtuasjade arv ja liigid

Joonis 6. Omavalitsuste osakaal kohtuasjade keskmise arvu alusel aastast perioodil 2006–2010

Allikas: Riigikontroll kohtulahendite infosüsteemi andmete põhjal

16. Omavalitsuse osavõtul menetletud kohtuasjades on ülekaalus erinevad tsiviilasjad, mille osakaal on olenevalt omavalitsuse suurusest olnud neil aastatel vahemikus 66–80% (vt tabel 4). Suurematel KOVIDel on kohtustatistikas olulisel kohal ka väärteoasjad (15%), väiksemates KOVIDes on ligikaudu veerand kohtuskäikudest seotud haldusasjadega.

Tabel 4. Omavalitsuste kohtuasjade osakaal asja liigi ja omavalitsuse suurusrühma kaupa

Elanike arv	Haldus-asjad	Kriminaal-asjad	Tsiviil-asjad	Väärteo-asjad
Kuni 3000	25%	0%	74%	1%
3001 kuni 10 000	21%	1%	76%	2%
10 001 kuni 20 000	19%	1%	80%	0%
Üle 20 000	18%	1%	66%	15%

Allikas: Riigikontroll kohtulahendite infosüsteemi ja rahvastikuregistri andmete põhjal

Hagita menetlus on tsiviilkohtumenetluse liik, mille kohus algatab ise või huvitatud isiku avalduse alusel küsimustes, milles otsuse tegemine kuulub kohtu pädevusse.

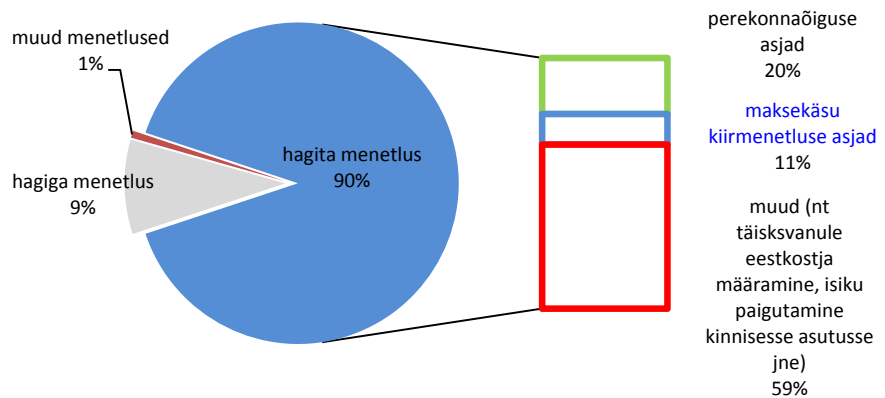
Tsiviilkohtumenetluse teiseks oluliseks liigiks on hagimenetlus, mille aluseks on kohtule esitatud hagi. Hagi esitamine väljendab hageja ja mõne teise isiku (kostja) õigusvaidlust.

17. Põhiosa tsiviilasjadest on olnud **hagita menetlused** (vt joonis 7), millest suur osa on omakorda erinevad perekonnaõiguse asjad nagu alaealisele eestkostja määramine, nõusoleku andmine lapse või eestkostetava nimel tehingu tegemiseks, vanema õiguste või lapsega suhtlemise reguleerimine, põlvnemise tuvastamine jms. Oluline osa hagita tsiviilasjadest on seotud ka maksekäsu kiirmenetlusega. Hagimenetlustest on suur osa võlaõiguse asjad, mis tulenevad erinevatest lepingulistest suhetest (ca 50% asjadest), ja hagita menetlusega sarnaselt perekonnaõiguse asjad (ca 27% asjadest), näiteks elatise määramise küsimused.

Joonis 7. Omavalitsuse osalusel menetletud tsiviilasjade jaotus asja ja menetluse liigi järgi

Maksekäsu kiirmenetlus on hagita menetluse liik, milles kohus lahendab eraõigussuhtest tulenevat kindla rahasumma maksmise nõuet. Menetluse aluseks on avaldus, mille rahuldamise üle peab kohus otsustama seitsme päeva jooksul. Kui avaldus rahuldatakse, teeb kohus makseettepaneku, millele vastuväite esitamise korral jätkub asja lahendamine hagimenetluses. Vastuväite mitteesitamise ja võlanõude mittetasumise korral teeb kohus maksekäsu, mis kuulub viivitamata täitmisele.

Allikas: tsiviilkohtumenetluse seadustik, 49. ptk

Allikas: Riigikontroll kohtulahendite infosüsteemi andmete põhjal

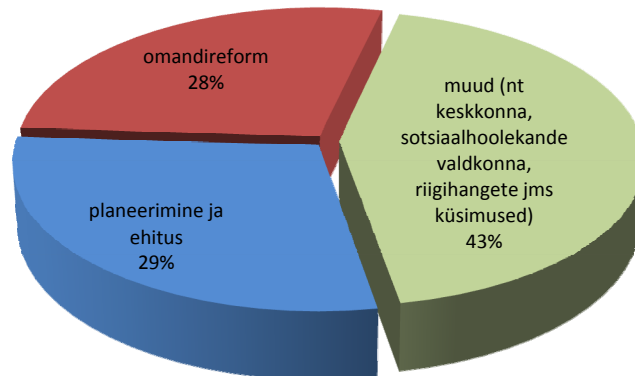
Kas teadsite, et

omavalitsuste planeerimisotsuseid vaidlustatakse enamjaolt maavalitsuses. Siseministeerium on 2011. aasta septembris koostanud ülevaate, mille järgi on 2005. aastast alates maavalitsustele esitatud vaideid ligikaudu 2,5 korda enam kui esimese astme kohtuasju. Siseministeeriumi hinnangul iseloomustab vaidlustuste suur hulk vajakajäämisi KOVide planeerimistegevuses.

Allikas:

http://www.siseministeerium.ee/public/2011-09-05_VV_ulevaade_kodulehele.pdf

18. Haldusasjades eristuvad arvukuse poolest ülejäänutest selgelt ehituse ja planeerimise ning omandireformi küsimused. Need moodustavad kohtuasjadest kokku üle 60% (vt joonis 8). KOVide haldusasjades on need küsimused esikohal sõltumata omavalitsuse suurusrühmast. Omandireformiga seotud asjades annavad tooni erastamise ja vara tagastamise küsimused (mõlema osa kokku 75%), ehituse ja planeerimise kohtuvaidlusi on peetud põhiliselt planeeringute ning ehitus- ja kasutuslubade üle (veidi üle 80% asjadest).

Joonis 8. Omavalitsuse osalusel menetletud haldusasjade jaotus asja valdkonna järgi

Allikas: Riigikontroll kohtulahendite infosüsteemi andmete põhjal

19. Kriminaalasjades on enam levinud juhtudel olnud menetluse põhjuseks alaealise suhtes mõjutusvahendi kohaldamine (ca 70% asjadest) ning väärteoasjades kaebused seoses omavalitsuse kui kohtuvälise menetleja tehtud otsustega (ca 95%). Kriminaalasjades on omavalitsus olnud enamasti taotluse esitaja kohtule (60% asjadest), haldusasjades on omavalitsus olnud põhiliselt vastustaja (96% asjadest) ning tsiviilasjades avaldaja või taotluse esitaja rollis (76% asjade puhul). Teisisõnu on kohtusse jõudnud haldusasjades olnud omavalitsus põhiliselt selleks pooleks, kelle otsuseid ja toiminguid on vaidlustatud. Tsiviilasjades on aga enamasti olnud omavalitsuse enda initsiatiiv menetlust algatada.

Vastustaja on avalikku ülesannet täitev isik, kelle tegevuse peale on esitatud halduskohtumenetluses kaebus. Menetluse teine pool on kaebaja.

Allikas: halduskohtumenetluse seadustik, § 17

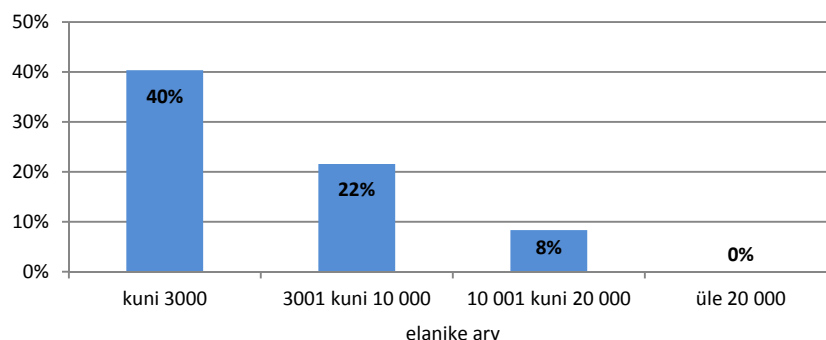
Välise esindajate kasutamine kohtumenetluses

Haldusasjades kaastakse väline esindaja sagedamini väiksemates omavalitsustes

20. Riigikontroll uuris ka, kui paljudel juhtudel on omavalitsused kasutanud kohtumenetlustes välist esindajat ja kui paljudel juhtudel on saadud hakkama oma jõududega. Eeskätt haldusasjades peaks omavalitsusametnike suutlikkus valla või linna huve esindada olema suurem, kuna need asjad on otseselt seotud omavalitsuse ülesannete täitmisel tekkinud õiguslike tagajärgedega ehk omavalitsuse tavapärase tööga. Sellele seisukohale leiab tuge ka kohtupraktikast, milles on menetluskulude hüvitamise otsustamisel jäetud omavalitsuste taotlused esinduskulude katmiseks üldjuhul rahuldamata. Põhjuseks asjaolu, et kohtuasi ei ole väljunud omavalitsuse põhitegevuse raamidest. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja selle alusel antud õigusaktidega pandud kohustused on kohtu hinnangul osa omavalitsuse põhitegevusest. Nende õiguspäraseks täitmiseks vajalike teadmiste ja oskustega ametnikud peavad olema kohalikul omavalitsusel endal.

21. Olulise tähelepanekuna saab välja tuua, et välise esindaja poole on kohtuvaidluses pöördunud sagedamini väiksemad omavalitsused. Kuni 3000 elanikuga omavalitsustes on võrreldes suurematega oluliselt enam neid üksusi, kes on välist esindajat kasutanud enam kui pooltes haldusasjades (vt joonis 9). Kuna väiksemas omavalitsuses on ka vähem kohtuasju, võib sellest järeldada, et omavalitsuse juriidilisel personalil ei ole kohtus käimise kogemus piisav. Seetõttu peetakse kohtuvaidluses taotletava tulemuse kindlustamiseks vajalikuks kaasata oskusteavet välistelt õigusspetsialistidelt.

Joonis 9. KOVide suurusrühmade kaupa nende KOVide osakaal, kus välise esindajaga haldusasju on enam kui pool

Allikas: Riigikontroll omavalitsuste küsitluse ja rahvastikuregistri andmete põhjal

22. Välise esindaja sagedasem kaasamine kohtumenetlustesse väiksemates KOVides osutab Riigikontrolli arvates vajadusele teha omavalitsustes rohkem koostööd. Üks võimalus selleks on õiguselal ühisametnike tööle võtmine maakondliku omavalitsuste liidu juurde, nagu oli aastatel 2009–2010 Lääne-Virumaal. Sellel ajal oli seal maakondliku liidu büroos jurist, kes nõustas maakonna omavalitsusi ning kelle ametiülesandeks oli ka liidu liikmetest omavalitsuste esindamine kohtuvaidlustes. Juristi ametikoht loodi liidu juurde välistoetusest rahastatud projekti käigus, kuid paraku likvideeriti projektiraha lõppemisel. Sellele vaatamata on tegemist hea näitega, milles omavalitsused on teadvustanud vajadust ühise spetsialisti järele ning jõudnud lahenduste otsimisel ka konkreetsete

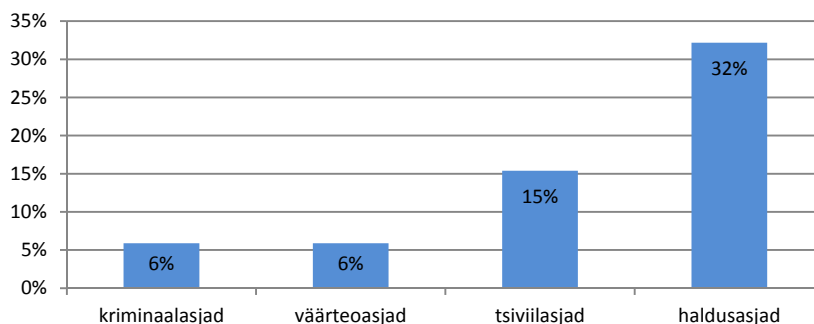
Kas teadsite, et

2012. aasta aprillis lõpetas Riigikontroll auditi maakondlike omavalitsusliitude tegevusest, kus on juttu ka Lääne-Viru Omavalitsuste Liidu ühisametnike projektist (vt <http://www.riigikontroll.ee/DesktopModules/DigiDetail/FileDownloader.aspx?FileId=11667&AuditId=2237>)

tulemusteni. Ühisametnikke on võetud maakondliku liidu juurde tööle ka mujal, kuid õiguse valdkonnas on Lääne-Virumaa näide ainus.

23. Ülevaate koostamise käigus küsitatud omavalitsuste andmetest saab eelnevale lisaks järeldada, et esindajate kasutamine kohtumenetluses on enam levinud haldusasjades (vt joonis 10). Osaliselt on see põhjendatav sellega, et KOViD on haldusasjadesse kaasatud enamasti vastustajana, s.t KOVi haldustegevus on vaidlustatud ning KOViD on vajadus oma seisukohti kaitsta.

Joonis 10. Kohtuasja liikide kaupa KOViD osakaal, kellel on asjas olnud enam kui pooltel juhtudel väline esindaja

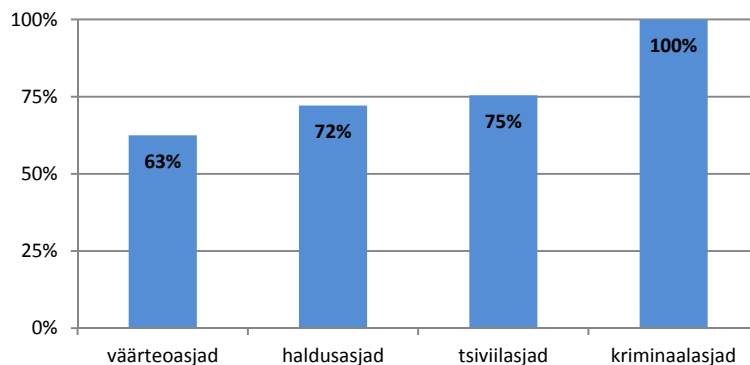
Allikas: Riigikontroll omavalitsuste küsitluse andmete põhjal

Kohtuvaidluste tulemused

Vead valdkondlike seadusnormide tõlgendamisel on haldusasjade kaotamise levinuim põhjus

24. Küsitatud omavalitsuste andmete põhjal on perioodil 2006 kuni 2010 alustatud menetlustes tehtud otsus enamasti omavalitsuse kasuks. Näiteks oli haldusasjade puhul vastanute hulgas 72% sellised, kellel üle poole kohtuasjadest olid lõppenud omavalitsusele soodsalt (vt joonis 11). Arvuliselt suurimas omavalitsuse kohtuasjade rühmas tsiviilasjades oli sellise lahendiga asjade osakaal aga 75%.

Joonis 11. Kohtuasja liigi kaupa nende küsitatud omavalitsuste osakaal, kellel oli omavalitsuse jaoks positiivse lahendiga lõppenud asju enam kui pool

Allikas: Riigikontroll omavalitsuste küsitluse andmete põhjal

25. Kohtulahendite infosüsteemi andmestik ei sisalda elektrooniliselt töödeldavat teavet asja kaotanud või võitnud osapoolle ega kohtuotsuse motivatsiooni kohta, mistõttu ei ole paraku võimalik tuua välja omavalitsusele kaotuse toonud põhjuseid kõikide omavalitsuste andmete

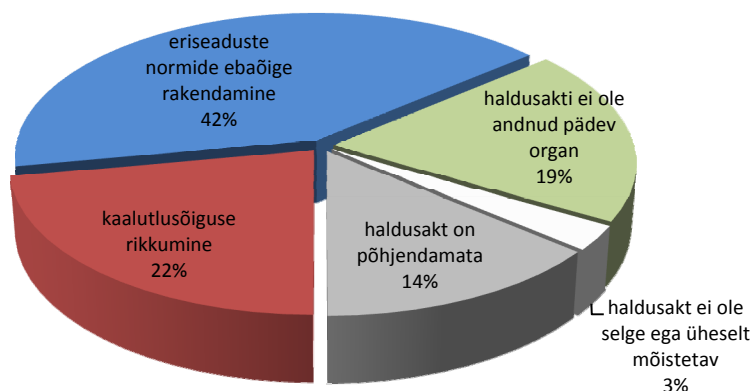
põhjal. Kaotuste põhjustest ülevaate andmiseks analüüsiti töös põhjalikumalt 20 juhuslikult valitud omavalitsuse kohtulahendeid haldusasjades, mida oli kokku 176. Nende ülevaatamisel ilmnis, et neist oli kaotatud 36. Samuti oli menetlus lõpetatud 24 asjas, kuna omavalitsus oli vaidlusaluse haldusakti ise tühistanud või seda muutnud.

26. Analüüsitud asjades oli vaidlustatud omavalitsuste haldusakte ja toiminguid. Seaduse järgi peab haldusakti andma selleks pädev haldusorgan, see peab olema kehtiva õigusega kooskõlas, vastama ettenähtud vorminõuetele ja olema proportsionaalne ning kaalutlusvigadeta. Toimingu sooritab haldusorgan oma äranägemisel, kuid see peab olema kooskõlas õigusaktidega ning tuleb järgida kaalutlusõiguse piire ja võrdse kohtlemise ning proportsionaalsuse põhimõtteid. Oluline on teada, et haldusmenetluses tuleb omavalitsustel lahendada sageli küsimusi, mille puhul ei ole õigusaktides täpselt ette kirjutatud, milline otsustus tuleb teha. Küsimuse lahendamisel on võimalik kaalutleda ja valida erinevate lahenduste vahel. Kaalutlusõiguse teostamisel tehtud otsuste üle on kohtu kontroll piiratud: kohus ei saa võtta seisukohta, milline otsustus haldusorganil teha tuleb, vaid ta saab hinnata, kas haldusorgan on kaalunud eri valikuvõimalusi ning oma valikut piisavalt põhjendanud.

Kaalutlusõigus on haldusorganile seadusega antud volitus kaaluda otsustuse tegemist või valida erinevate otsustuste vahel.

27. Analüüsitud asjades olid omavalitsuse kaotuse põhjuseks levinumatel juhtudel seadusenormi ebaõige rakendamine ja kaalutlusõiguse rikkumine. Need töid kaotuse kaasa kokku 64% kaotatud asjade puhul (vt joonis 12). Seaduse ebaõige kohaldamise näideteks on ametnikuga teenistussuhte ebaseaduslik lõpetamine, omandireformi elluviimiseks kehtestatud reeglite mittejärgimine, seadust rikkudes üldplaneeringut muutva detailplaneeringu kehtestamine, sunniraha määramine ilma eelneva hoiatuseta või toimingute tegemine õigusliku aluseta. Omavalitsuse haldusakte tühistades on kohus sageli ka leidnud, et need ei ole piisavalt põhjendatud, kuna neis ei ole kaalutlusi, mis on tinginud omavalitsuses ühe või teise otsustuse.

Joonis 12. Omavalitsuste kohtuvaidluste kaotuste põhjused haldusasjades

Kas teadsite, et

Riigikontrolli üksikasjalikumalt analüüsitud kohtuasjadest, milles omavalitsus oli kohtult taotlenud menetluskulude väljamõistmist vastaspoolelt, oli taotluses märgitud menetluskulu kohtuasja kohta keskmiselt ca 1700 eurot.

Allikas: Riigikontrolli 20 omavalitsuse kohtulahendite analüüsi põhjal

28. Läbi vaadatud 176 kohtulahendi puhul tehti kindlaks ka, millise otsuse on kohus teinud seoses omavalitsuse taotlusega mõista vastaspoolelt välja menetluskulud. Omavalitsuste võidetud 126 asjast olid 14 sellised, milles omavalitsus oli taotlenud kohtu kaudu vastaspoolelt välisele õigusabile tehtud kulude katmist. Viiel juhul oli kohtuvaidluse

esimeses astmes halduskohtus omavalitsuse taotlused rahuldatud, millest omakorda kolmel juhul olid need otsused ringkonnakohtus vaidlustatud ning vaid ühel juhul jäi esimese astme kohtu otsus jõusse. Kohtud põhjendasid oma otsuseid sellega, et kuna iga linna- või vallavalitsuse koosseisus on vähemalt üks jurist, ei ole tingimata vajalik võtta menetluses esindajaks advokaati.

/allkirjastatud digitaalselt/

Airi Mikli
kohaliku omavalitsuse auditi osakonna peakontrolör

Ülevaate iseloomustus

Ülevaate eesmärk

Ülevaade koostati, et koguda andmeid ja teha järeldusi omavalitsuste õigusteenindamise ja sellega seotud väljaminekute kohta. Selleks selgiti välja, kui palju on omavalitsustes ametnikke, kelle põhilisteks ülesanneteks on sama omavalitsuse teiste teenistujate õigusnõustamine ja omavalitsuse esindamine õigusvaidlustes. Samuti uuriti, kui palju kulub omavalitsustes raha oma juriidilisele personalile ja sisseostetud õigusteenustele ning millistes kohtuasjades on omavalitsused osalenud ja millise tulemusega on need asjad omavalitsusele lõppenud.

Ülevaate ulatus ja käsitusviis

Ülevaates kasutatud andmed on saadud järgmiselt:

- teave juriidilise personali suuruse, ametikohtade koosseisu ja töötasukulude kohta on kogutud KOVide küsitlusega ja nende veebilehtedelt;
- teave sisseostetud juriidiliste teenuste kulude kohta on võetud saldoandmike infosüsteemist (avalik vaade: <https://saldo.fin.ee/public.action>);
- teave omavalitsuse osalusel menetletud kohtuasjadest on saadud kohtute infosüsteemist Justiitsministeeriumile tehtud päringuga;
- teave kohtuasjades esindajate kasutamise ja kohtuvaidluste tulemuste kohta on kogutud KOVide küsitlusega (küsitluses anti KOVidele ette kohtute infosüsteemist saadud teave kohtuasjade liikide ja arvu kohta, vt ka lisa).

Küsitlus hõlmas kõiki omavalitsusi, kellest tagastas Riigikontrolli saadetud ankeetküsimustiku koos vastustega 190 KOVi (s.o 84% KOVidest). Küsitlusele vastanud omavalitsuste kogum on piisavalt esinduslik, et teha järeldusi nii omavalitsuste kohta tervikuna kui ka omavalitsuste suurusrühmade kaupa. Seda kinnitab näiteks see, et omavalitsuste jaotus suurusrühmade vahel on nii vastanute kui ka Eesti omavalitsuste hulgas tervikuna suuresti ühesugune (vt tabel 5). Esitatud küsimustik on toodud lisa.

Tabel 5. Omavalitsuste osakaal elanike arvu alusel moodustatud suurusrühmade kaupa küsitluses osalenud KOVide põhjal ning kõigi Eesti omavalitsuste põhjal

Elanike arv	Küsitluses osalenud KOVid	Kõik KOVid
Kuni 3000	65%	66%
3001 kuni 10 000	27%	26%
10 001 kuni 20 000	7%	6%
Üle 20 000	2%	2%

Maakondade kaupa jäi küsitluses vastanute osakaal vahemikku 73% kuni 100%. Kõige väiksem oli see näitaja Ida-Virumaa ning suurim Raplamaa ja Lääne-Virumaa omavalitsuste kohta (vt ka tabel 6).

Tabel 6. Küsimustikule vastanud KOVid maakondade kaupa

Maakond	Vastanute osakaal maakonna omavalitsuste arvust	Vastanud omavalitsused
Harjumaa	79%	Kõue vald, Padise vald, Kernu vald, Vasalemma vald, Nissi vald, Loksas linn, Kiili vald, Raasiku vald, Jõelähtme vald, Kose vald, Saue linn, Saku vald, Saue vald, Keila linn, Rae vald, Harku vald, Viimsi vald, Maardu linn, Tallinn
Hiiumaa	80%	Kõrgessaare vald, Emmaste vald, Pühalepa vald, Käina vald
Ida-Virumaa	73%	Tudulinna vald, Maidla vald, Illuka vald, Lüganuse vald, Iisaku vald, Püssi linn, Avinurme vald, Mäetaguse vald, Vaivara vald, Aseri vald, Toila vald, Narva-Jõesuu linn, Kiviõli linn, Jõhvi vald, Sillamäe linn, Kohtla-Järve linn
Jõgevamaa	92%	Kasepää vald, Saare vald, Pajusi vald, Mustvee linn, Puurmani vald, Torma vald, Tabivere vald, Palamuse vald, Põltsamaa vald, Põltsamaa linn, Jõgeva vald, Jõgeva linn
Järvamaa	75%	Imavere vald, Koigi vald, Albu vald, Väätsa vald, Paide vald, Ambla vald, Koeru vald, Paide linn, Türi vald
Läänemaa	92%	Vormsi vald, Nõva vald, Noarootsi vald, Risti vald, Oru vald, Martna vald, Kullamaa vald, Hanila vald, Taebala vald, Ridala vald, Haapsalu linn
Lääne-Virumaa	100%	Rägavere vald, Viru-Nigula vald, Laekvere vald, Rakke vald, Vihula vald, Rakvere vald, Haljala vald, Sõmeru vald, Kunda linn, Tamsalu vald, Väike-Maarja vald, Kadriina vald, Vinni vald, Tapa vald, Rakvere linn
Põlvamaa	79%	Orava vald, Mikitamäe vald, Ahja vald, Vastse-Kuuste vald, Laheda vald, Värska vald, Valgjärve vald, Kanepi vald, Põlva vald, Rāpina vald, Põlva linn
Pärnumaa	85%	Lavassaare vald, Tootsi vald, Varbla vald, Surju vald, Koonga vald, Are vald, Tõstamaa vald, Vändra alev, Häädemeeeste vald, Vändra vald, Halinga vald, Sauga vald, Paikuse vald, Sindi linn, Saarde vald, Audru vald, Pärnu linn
Raplamaa	100%	Käru vald, Järvakandi vald, Kaiu vald, Vigala vald, Juuru vald, Raikküla vald, Kehtna vald, Kohila vald, Märjamaa vald, Rapla vald
Saaremaa	94%	Ruhnu vald, Torgu vald, Mustjala vald, Laimjala vald, Kihelkonna vald, Lümenda vald, Salme vald, Pihla vald, Valjala vald, Kärla vald, Muhu vald, Orissaare vald, Leisi vald, Kaarma vald, Kuressaare linn
Tartumaa	77%	Piirissaare vald, Meeksi vald, Kallaste linn, Konguta vald, Alatskivi vald, Mäksa vald, Haaslava vald, Vara vald, Puhja vald, Kambja vald, Tähtvere vald, Rõngu vald, Luunja vald, Nõo vald, Ülenurme vald, Tartu vald, Elva linn
Valgamaa	77%	Taheva vald, Põdrala vald, Karula vald, Palupera vald, Sangaste vald, Puka vald, Tõlliste vald, Helme vald, Tõrva linn, Valga linn
Viljandimaa	93%	Kõpu vald, Mõisaküla linn, Saarepeedi vald, Võhma linn, Paistu vald, Kolga-Jaani vald, Halliste vald, Abja vald, Pärsti vald, Viiratsi vald, Karksi vald, Tarvastu vald, Suure-Jaani vald, Viljandi linn
Võrumaa	77%	Misso vald, Mõniste vald, Haanja vald, Meremäe vald, Varstu vald, Urvaste vald, Vastseliina vald, Rõuge vald, Antsla vald, Võru linn

Ülevaate lõpetamise aeg

Ülevaate koostamine lõpetati mais 2012.

Ülevaate meeskond

Ülevaate koostasid audiitor Silva Helmrosin ning auditijuht Tambet Drell.

Kontaktandmed

Ülevaate kohta saab lisainfot Riigikontrolli kommunikatsiooniteenistusest tel +372 640 0704 või +372 640 0777, e-post riigikontroll@riigikontroll.ee.

Ülevaate elektrooniline koopia (pdf) on saadaval koduleheküljel www.riigikontroll.ee.

Ülevaate kokkuvõte on saadaval ka inglise keeles.

Ülevaate number Riigikontrolli asjaajamissüsteemis on 2-1.9/12/50054/1.

Riigikontrolli postiaadress on:

Narva mnt 11a
15013 TALLINN
Tel +372 640 0700
Faks +372 661 6012
riigikontroll@riigikontroll.ee

Lisa. Riigikontrolli kasutatud küsimustiku vorm

RIIGIKONTROLI KÜSITLUS VALDADE JA LINNADE ÕIGUSABIKULUDE JA ÕIGUSTEENINDAMISE KOHTA

Vald/linn:

KÜSIMUS 1: Kui palju on Teie valla/linna ametiasutustes ja nende hallatavates asutustes ametnikke, kelle ülesanded on põhisas seotud juriidiliste toimingutega (nt jurist, õigusnõunik vms)?

VASTUS 1		
küsimuses nimetatud ülesannetes		
	ametnike ja koosseisuväliste teenistujate arv koos ameti- või töökoha nimetustega (nt jurist (2), õigusnõunik (1))	töölepingu või võlaõigusliku lepingu alusel töötavate või teenust osutavate muude isikute arv
ametiasutustes		
ametiasutuste hallatavates asutustes		

KÜSIMUS 2: Kui palju kulus 2010. a raha (kroonides) küsimuse nr 1 vastuses märgitud isikute personalikuludeks (kontoklass 50)?

VASTUS 2:

Perioodil 2007 – 2010 on Teie valla/linna kulud raamatupidamisarvestuse kontol 550050 „Juriidilised teenused“ olnud järgmised (kroonides):

2007	2008	2009	2010
/eeltäidetud/	/eeltäidetud/	/eeltäidetud/	/eeltäidetud/

KÜSIMUS 3: Kas kõiki Teie vallale/linnale osutatud õigusteenustega seotud kulusid (esinduskulud kohtuasjades, kohtuvälise menetlusega seotud õigusabikulud) on tavaks kajastada kontol 550050?

VASTUS 3: /valikvastus JA või EI /

KÜSIMUS 4: Kui 3. küsimuse vastus oli "EI", siis milline oli 2010. a vastavate kulude ligikaudne summa (mln krooni), mis kajastus lisaks kontole 550050 muudel raamatupidamise kontodel?

VASTUS 4:

KÜSIMUS 5: Kohtulahendite registri andmetel on Teie vallal/linnal olnud perioodil 2006 – 2010 alljärgnevas tabelis toodud arvule vastaval hulgal kohtuasju (arvestatud on ka hallatavaid asutusi). Palume vastata tabelis esitatud küsimustele. **NB!** Eeltäidetud andmeid ei ole vaja muuta.

		asjade arv	kohtuasjade osakaal, mille kohtumenetluses oli Teie valla/linnal väline esindaja (advokaadibüroo vms)	asjade osakaal, milles kohus on teinud jõustunud lahendi täielikult või osaliselt Teie valla/linna kasuks
tsiviilasjad	asjaõigus	/eeltäidetud/		
	pärimisõiguse asjad	/eeltäidetud/		
	rahvusvaheline õigusabi	/eeltäidetud/		
	täitemenetlus ja pankrot	/eeltäidetud/		
	tööõiguse asjad	/eeltäidetud/		
	võlaõiguse asjad	/eeltäidetud/		
	äriõigus	/eeltäidetud/		
	haldusasjad	/eeltäidetud/		
	väärteasjad	/eeltäidetud/		
	kriminaalasjad	/eeltäidetud/		

MUUD MÄRKUSED, SELGITUSED KÜSITLUSE KOHTA:

Küsimustele vastanud ametniku nimi:

Küsimustele vastanud ametniku kontakttelefon: